

Rapport activiteitenplan

Van Anrooijstraat, Zaltbommel

Status van het
document:

Definitief

Datum: 09-12-2025

Sweco Nederland B.V.

Onderwerp

Projectnummer

Klant

Auteur

Gecontroleerd door

Datum

Versie

Documentreferentie

Handelsregister 30129769

Activiteitenplan Van Anrooijstraat Zaltbommel

51028228

Stichting Bazalt Wonen

13-03-2026

3

NL25-648800269-156640

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
2	Gegevens van de locatie en het gebruik door flora en fauna	2
2.1	Locatiegegevens en huidige situatie	2
2.2	Verantwoording effectenstudie en verspreidingsinformatie	4
2.3	Deskundige begeleiding	4
3	Verspreiding van beschermde soorten op de locatie	5
3.1	Onderzoeksmethode	5
3.2	Onderzoeksresultaten	7
3.2.1	Huismus	7
3.2.2	Gierzwaluw	7
3.2.3	Vleermuizen	8
3.3	Samenvatting	8
4	Voorgenomen ingreep op de locatie en onderbouwing	10
4.1	Voorgenomen activiteiten en manier van uitvoering	10
4.2	Doel en belang van de activiteiten	10
4.3	Planning en onderbouwing van de activiteiten	10
4.4	Alternatieven	11
4.4.1	Alternatieve locatie	11
4.4.2	Alternatieve inrichting	11
4.4.3	Alternatieve werkwijze	11
4.4.4	Alternatieve planning	11
5	Effecten van de ingreep op flora en fauna	12
5.1	Effecten op korte termijn op beschermde soorten	12
5.1.1	Huismus	12
5.1.2	Gewone dwergvleermuis	13
5.2	Effecten lange termijn op gunstige staat van instandhouding	14
5.2.1	Huismus	14
5.2.2	Gewone dwergvleermuis	14
5.3	Schadelijke handelingen Omgevingswet	15
5.3.1	Huismus	15
5.3.2	Gewone dwergvleermuis	15
5.3.3	Wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn	15
5.3.4	Wettelijk belang nationaal beschermde soorten	15
6	Te treffen maatregelen	16
6.1	Inleiding	16
6.2	Tijdelijke mitigatie	16
6.3	Zorgvuldig handelen en ongeschikt maken	17
6.4	Controlerondes	18
6.5	Duurzame maatregelen in nieuwe situatie	18
7	Samenvatting	21
	Geraadpleegde bronnen	22
	Bijlage 1 Omgevingswet	23
	Omgevingswet	23
	Besluit kwaliteit leefomgeving	24
	Besluit activiteiten leefomgeving	25

1 Inleiding

Sweco heeft van Stichting Bazalt Wonen opdracht gekregen voor het opstellen van een activiteitenplan in het kader van de Omgevingswet, ten behoeve van de voorgenomen verduurzaming aan de Van Anrooijstraat in Zaltbommel.

De volgende onderzoeksvragen zullen in onderhavige rapportage worden beantwoord:

- Welke beschermde soorten zijn in het plangebied aanwezig?
- Welke functie heeft het plangebied voor de soorten?
- Wat is de omvang en duurzame staat van instandhouding van de bij de ingreep betrokken populaties van beschermde soorten?
- Blijft de functionaliteit van de rust- en voortplantingsplaatsen behouden?
- Welke eigenschappen van het gebied moeten gemitigeerd of gecompenseerd worden?
- Hoe groot wordt het succes van de te nemen maatregelen ingeschat?
- Welke maatregelen moeten getroffen worden om aan de zorgplicht te voldoen?
- Zijn er voor de streng beschermde soorten geen meer bevredigende oplossingen?
- Welk wettelijk belang is er waardoor de werkzaamheden moeten worden uitgevoerd?

Uit de quickscan natuurwaarden, die door Sweco in april 2025 is uitgevoerd (rapport quickscan natuurwaarden diverse locaties Bazalt Wonen, versie D1, projectnummer 51028228, 20 mei 2025), blijkt dat aanvullend onderzoek naar vaste rust- en voortplantingsplaatsen van de huismus, gierzwaluw, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en meervleermuis noodzakelijk is. Ten aanzien van vleermuizen dienen de functies zomer-, kraam- en paarverblijfplaatsen onderzocht te worden.

Om negatieve gevolgen te voorkomen worden maatregelen uitgevoerd die bestaan uit het vooraf plaatsen van tijdelijke verblijfsvoorzieningen, het vooraf ongeschikt maken van de te renoveren woningen, het zoveel mogelijk werken buiten de voor de soorten kwetsbare perioden en het realiseren van nieuwe, permanente voorzieningen.

2 Gegevens van de locatie en het gebruik door flora en fauna

2.1 Locatiegegevens en huidige situatie

De onderzoekslocatie bestaat uit 17 rijtjeswoningen aan de Van Anrooijstraat 2 t/m 34 te Zaltbommel. In figuur 2.1 is de ligging van de onderzoekslocatie weergegeven.

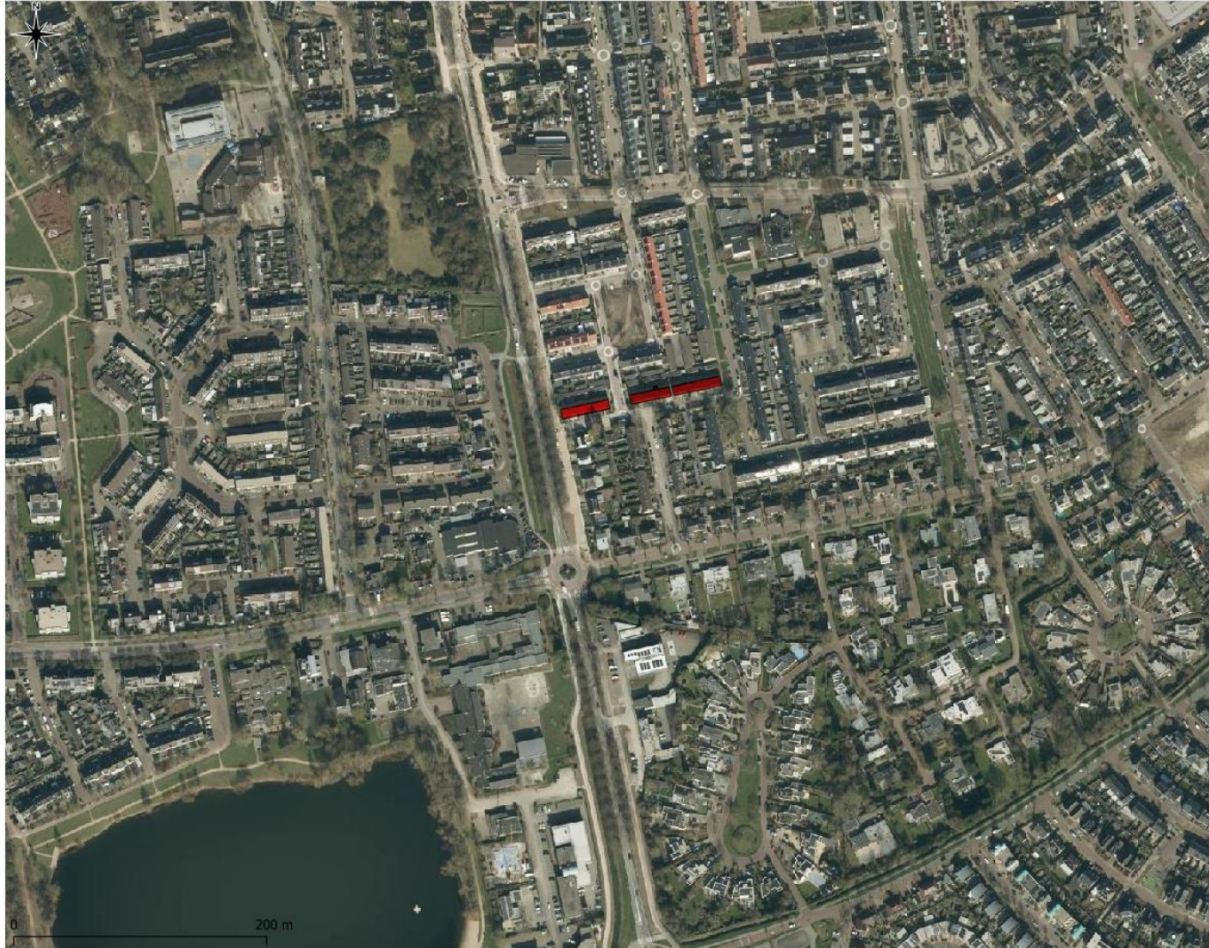

Figuur 2.1 Topografische ligging van de onderzoekslocatie.

De onderzoekslocatie is bebouwd met rijtjeshuizen verdeeld in drie blokken van respectievelijk zes, vijf en zes huizen. De huizen zijn voorzien van een zadeldak afgewerkt met een dakgoot. De blokken met adressen 2 t/m 12 en 14 t/m 22 hebben stenen schoorstenen afgewerkt met loodslab.

De onderzoekslocatie is omringd door andere straten met bebouwing van lage dichtheid. Direct ten westen van de onderzoekslocatie ligt de doorgaande Steenweg, die is omzoomd door een dubbele bomenrij. Ongeveer 150 meter ten noordwesten van de onderzoekslocatie ligt een parkachtig gebied met open veld en bos. Ongeveer 300 meter ten zuidwesten van de onderzoekslocatie ligt een grote waterplas. De Waal stroomt ongeveer 800 meter ten noorden van de onderzoekslocatie.

In figuur 2.2 is een luchtfoto van de onderzoekslocatie en de directe omgeving weergegeven. Figuur 2.3 t/m figuur 2.5 geven een impressie van de onderzoekslocatie, middels foto's die zijn genomen tijdens het veldbezoek.

Figuur 2.2 Luchtfoto onderzoekslocatie (rood gearceerd) en directe omgeving.

Figuur 2.3 Van Anrooijstraat 24-34, kijkrichting west.

Figuur 2.4 Van Anrooijstraat 2-12, kijkrichting oost.

Figuur 2.5 Van Anrooijstraat 14-22, kijkrichting oost.

2.2 Verantwoording effectenstudie en verspreidingsinformatie

Door Sweco is in 2025 een quickscan natuurwaarden voor de locatie opgesteld (rapport quickscan natuurwaarden diverse locaties Bazalt Wonen, versie D1, projectnummer 51028228, 20, mei 2025). De quickscan is uitgevoerd aan de hand van een bureaustudie en een veldbezoek. Het veldbezoek is afgelegd op 15 april 2025. Tijdens dit veldbezoek zijn de gehele onderzoekslocatie, alsmede de omliggende percelen onderzocht. Gedurende het veldbezoek is gelet op de mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten op basis van het aanwezige habitat.

Vanwege de aanwezigheid van diverse gebouwen is er met behulp van onder andere een zaklantaarn gezocht naar de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen, overige zoogdieren en vogels.

Figuur 2.6 Ruimte langs kantpannen (gele pijlen).

Figuur 2.7 Open stootvoegen (gele pijlen).

Figuur 2.8 Ruimte achter dakgoot en kantpannen (gele pijlen).

De quickscan natuurwaarden wijst uit dat de bebouwing op de onderzoekslocatie mogelijk geschikt is als nestplaats voor gierzwaluwen en huismussen, en verblijfplaats voor vleermuizen. Voorbeelden hiervan zijn gegeven in figuur 2.6 t/m figuur 2.8. De voorgenomen renovatiewerkzaamheden kunnen leiden tot negatieve effecten ten aanzien van deze soort(groep)en. Uit de quickscan is gebleken dat nader ecologisch onderzoek naar deze soort(groep)en werd noodzakelijk is. Negatieve effecten ten aanzien van overige beschermde soorten uit de Omgevingswet zijn niet aan de orde omdat de ingreep alleen betrekking heeft op de bebouwing en niet op het omliggende groen.

2.3 Deskundige begeleiding

De deskundige die betrokken is bij het project betreft een ervaren ecofoon¹. Sweco is lid van de branchevereniging Netwerk Groene Bureaus en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen. Ecologisch adviesbureau Eceau heeft het nader ecologische onderzoek op de planlocatie uitgevoerd.

¹ Alle ecologen van Sweco hebben op HBO, dan wel universitair niveau een opleiding genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie en/of • zijn als ecofoon werkzaam voor een ecologisch adviesbureau dat is aangesloten bij het netwerk Groene Bureaus en/of • zetten zich aantoonbaar actief in op het gebied van soortenbescherming bij de daarvoor in Nederland bestaande organisaties.

3 Verspreiding van beschermde soorten op de locatie

3.1 Onderzoeksmethode

Huismus

Voor het onderzoek naar de huismus zijn tussen 1 april en 15 mei twee veldbezoeken uitgevoerd, in de ochtend. Tijdens de veldbezoeken is gezocht naar roepende huismussen. Mannetjes huismussen roepen met name in het voorjaar ('s ochtends) vaak vanaf de dakranden/goten waar hun nesten zich bevinden. Bij het aantreffen van roepende mannetjes is aangenomen dat zich onder het betreffende dak één of meerdere nesten bevinden. Tevens is gedurende de rondes in de ochtend gelet op huismussen die (met nestmateriaal) onder dakpannen of andere nestlocaties verdwijnen. Behalve op de onderzoekslocatie, werd ook de directe omgeving onderzocht op de aanwezigheid of geschiktheid van de bebouwing voor de huismus. De onderzoeksopzet is conform hetgeen is voorgeschreven in het kennisdocument voor de huismus (BIJ12, versie februari, 2023).

Gierzwaluw

Voor het onderzoek naar de gierzwaluw zijn tussen 1 juni en 15 juli drie veldbezoeken uitgevoerd met een tussenliggende periode van minimaal 10 dagen. De veldbezoeken vonden plaats gedurende de avondschemering. In de betreffende periode scheren groepen gierzwaluwen langs gevels van panden waarin zich nesten bevinden. De vrouwtjes die zich op het nest bevinden beantwoorden vervolgens het "gieren" van langs vliegende groepen soortgenoten. Bovendien zijn tijdens de avondschemering vaak invliegende vogels waar te nemen. De onderzoeksopzet is conform hetgeen is voorgeschreven in het kennisdocument voor de gierzwaluw (BIJ12, versie juli 2023).

Vleermuizen

Voor het onderzoek naar vleermuizen zijn in de periode half april tot half september acht veldbezoeken uitgevoerd. De veldbezoeken zijn in de avonduren en/of ochtenduren uitgevoerd. De inventarisatiemethode is conform het protocol voor vleermuisonderzoek, geactualiseerd voor meervleermuis (24 maart 2025), dat is opgesteld door het vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus. De onderzoeksinspanning is gebaseerd op de functies zomerverblijfplaats, kraamverblijf en paarverblijf/baltsplaats voor de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en meervleermuis. Het protocol heeft tot doel het belang van de functies van onderzoekslocaties voor soorten vleermuizen effectief en efficiënt vast te stellen dan wel uit te sluiten. Doordat vleermuizen iedere (verblijfs)functie slechts een beperkte periode van het jaar gebruiken is onderzoek naar alle op de onderzoekslocatie mogelijke functies noodzakelijk. Iedere (verblijfs)functie afzonderlijk geniet een jaarronde bescherming.

Het totaal aantal voorgestelde veldbezoeken is vastgesteld op basis van de grootte van de onderzoekslocatie, uitgaande van één waarnemer per onderzoekscluster, met een totaal aantal van twee onderzoeksclusters. Er zijn in totaal acht bezoeken omtrent deze soortgroep uitgevoerd. Hiermee is voldoende zekerheid verkregen over de functie van de onderzoekslocatie. Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van professionele batdetectors met opnamemogelijkheid (Pettersson D240x). Een batdetector zet het voor het menselijk gehoor niet hoorbare ultrasone geluid van vleermuizen om naar frequenties die wel hoorbaar zijn. Op basis van de geluidsfrequenties en ritmes kunnen verschillende soorten vleermuizen worden onderscheiden. De opnamemogelijkheid is belangrijk omdat de geluidsopnames kunnen worden gebruikt voor het determineren van soorten die op basis van hun geluid moeilijk zijn te onderscheiden (met name Myotis-soorten) en waarbij het sonogram uitsluitsel kan geven. Hierbij is gebruik gemaakt van analyseprogramma Batsound.

Overzicht veldbezoeken

In totaal zijn 10 veldbezoeken uitgevoerd. Hierbij zijn de drie veldbezoeken voor de gierzwaluw gecombineerd met avondbezoeken voor vleermuizen. Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van de huismus, de gierzwaluw en vleermuizen over het algemeen gunstig. Tijdens geen van de veldbezoeken voor vleermuizen was de temperatuur lager dan 10 °C. De windsnelheid lag beneden de 4 Bft. en er was geen sprake van neerslag anders dan lichte motregen op de ochtend van 29 juli. Ondanks deze lichte motregen was er voldoende vleermuisactiviteit waargenomen. In tabel 3.1 zijn de omstandigheden gedurende de onderzoeken weergegeven.

Tabel 3.1 Omstandigheden nadere onderzoeken beschermde soorten.

Soortgroep(en)	Functie	Datum	Tijd	Temperatuur	Weersomstandigheden
huismus	nestlocatie	18 april 2025	08:30 - 10:35	7 °C	Bewolkt, droog, 2 Bft.
huismus	nestlocatie	7 mei 2025	06:55 - 09:00	15 °C	Half bewolkt, droog, 2 Bft.
vleermuis (ochtend)	kraam/zomerverblijf	29 mei 2025	02:25 - 05:30	10 °C	Half bewolkt, droog, 3 Bft.
Vleermuis (ochtend)	kraam/zomerverblijf	9 juni 2025	02:20 - 05:25	11 °C	Half bewolkt, droog, 2 Bft.
Vleermuis (ochtend)	kraam/zomerverblijf	29 juli 2025	02:55 - 06:00	14 °C	Zwaar bewolkt, tijdelijk lichte motregen, 2 Bft.
gierzwaluw/ vleermuis	nestlocatie / kraam/zomerverblijf	12 juni 2025	20:25 - 00:00	21 °C	Helder, , droog, 3 Bft.
gierzwaluw/ vleermuis	nestlocatie / kraam/zomerverblijf	25 juni 2025	20:30 - 00:05	20 °C	Licht bewolkt, droog, 3 Bft.
gierzwaluw/ vleermuis	nestlocatie / kraam/zomerverblijf	14 juli 2025	20:20 - 23:55	18 °C	Licht bewolkt, droog, 2 Bft.
vleermuis	paarverblijf	16 augustus 2025	22:05 - 00:05	13 °C	Half bewolkt, droog, 2 Bft.
vleermuis	paarverblijf	9 september 2025	21:05 - 23:10	11 °C	Helder, droog, 1 Bft.

3.2 Onderzoeksresultaten

3.2.1 Huismus

In het onderzoeksgebied zijn drie nestlocaties van huismussen aangetroffen. Twee hiervan (Van Anrooijstraat 22 en 14) bevinden zich onder de dakpannen direct boven de dakgoot, en één bevindt zich onder kantpannen bij de nok van het dak (Van Anrooijstraat 12). In figuur 3.1 zijn de nestlocaties van de huismus in het plangebied en directe omgeving weergegeven.

Figuur 3.1 Verspreiding van de huismus (gele cirkels) aan op basis van inventarisatie in het seizoen 2025 in het onderzoeksgebied (rood).

3.2.2 Gierzwaluw

In het onderzoeksgebied en de directe omgeving zijn geen nestlocaties van gierzwaluwen vastgesteld. Ook zijn er boven de onderzoekslocatie geen laagvliegende gierzwaluwen of grote groepen hoogvliegende gierzwaluwen waargenomen.

3.2.3 Vleermuizen

In het onderzoeksgebied is één paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis vastgesteld, op de hoek van de Van Anrooijsstraat 24. In de directe omgeving is nog een paarverblijf van de gewone dwergvleermuis waargenomen, nabij de hoek van Rembrandstraat 36/40. Ten noordwesten van de onderzoekslocatie zijn ook nog drie zomerverblijven van de gewone dwergvleermuis vastgesteld, aan de Lisztstraat 11 en 12 (2x). Deze zomerverblijven bevinden zich langs een groenstrook met bomenrijen en een watergang, die langs de Steenweg loopt. Deze strook is ook een foerageergebied van de gewone dwergvleermuis. In figuur 3.2 worden de locaties van de verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis in het plangebied en directe omgeving weergegeven.

Figuur 3.2 Verspreiding van de gewone dwergvleermuis op basis van inventarisatie in het seizoen 2025.

3.3 Samenvatting

In figuur 3.3 zijn de resultaten van het onderzoek samengevat weergegeven. In de woningen van de onderzoekslocatie zijn drie nestlocaties van huismussen en één paarverblijf van de gewone dwergvleermuis vastgesteld. Er zijn geen nestlocaties van gierzwaluwen of verblijfplaatsen van andere vleermuissoorten dan de gewone dwergvleermuis aangetroffen. In de directe omgeving van de onderzoekslocatie zijn nog drie zomerverblijfplaatsen en één paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis gevonden.

Figuur 3.3 Verspreiding resultaten veldonderzoek in het seizoen 2025.

4 Voorgenomen ingreep op de locatie en onderbouwing

4.1 Voorgenomen activiteiten en manier van uitvoering

De initiatiefnemer is voornemens de projectwoningen te renoveren. De woningen worden binnendaks geïsoleerd, er wordt spouwmuurisolatie toegepast en de kozijnen worden vervangen. De exacte werkzaamheden variëren per complex, afhankelijk van de huidige staat van onderhoud en het huidige energielabel.

In de reeds uitgevoerde quickscan natuurwaarden is uitgegaan van een scenario waarbij aan alle woningen deze werkzaamheden uitgevoerd worden. Uitgangspunt bij de werkzaamheden is dat geen veranderingen aan bestaande groenstructuren zullen plaatsvinden, zoals het kappen van bomen of het verwijderen van struiken. In onderhavig rapport wordt ook uitgegaan van dit scenario. Als de werkzaamheden afwijken van bovengenoemde beschrijving, dient het effect van de werkzaamheden opnieuw door een ter zake deskundige ecooloog te worden getoetst. Eventueel zijn dan aanvullende maatregelen noodzakelijk.

4.2 Doel en belang van de activiteiten

Stichting Bazalt Wonen investeert flink in duurzaamheid en werkt toe naar zo duurzaam mogelijke woningen. Onder deze investeringen vallen verschillende vormen van isolatie, maar ook klein en groot onderhoud. Dat gebeurt niet alleen om de woningen betaalbaar te houden voor een groot aantal inwoners, maar minstens zo belangrijk is dat de verantwoordelijkheid genomen wordt voor een duurzame toekomst. Hiermee wordt ook voldaan aan de standaard zoals deze door de overheid is voorgeschreven. De projectwoningen aan de Van Anrooijstraat in dit activiteitenplan komen in aanmerking voor deze investering.

4.3 Planning en onderbouwing van de activiteiten

De initiatiefnemer is voornemens de woningen te renoveren en te verduurzamen. Een exacte datum is op het moment van schrijven van onderhavig activiteitenplan nog niet bekend. Globaal is de planning dat de renovatie in het najaar van 2026 plaatsvindt. De isolatiewerkzaamheden zijn ruim voor de start van het broedseizoen van 2027 afgerond.

4.4 Alternatieven

4.4.1 Alternatieve locatie

Het project is locatie gebonden vanwege de verduurzaming en renovatie aan de bestaande woningen en kunnen daardoor op een andere locatie niet plaatsvinden. Het betreft o.a. het isoleren van woningen en het vervangen van de dakbedekking, wat altijd locatie gebonden is. De initiatiefnemer dient noodzakelijk onderhoud aan de woningen uit te voeren. In het kader van verplichtingen vanuit het Energieakkoord en Klimaatakkoord dienen de woningen minimaal gerenoveerd te worden. Al deze werkzaamheden kunnen niet op een ander locatie worden uitgevoerd.

4.4.2 Alternatieve inrichting

De inrichting van de planlocatie zal niet veranderen door de voorgenomen renovatie, doordat al het groen behouden blijft. Een alternatieve inrichting is niet mogelijk aangezien het enkel een renovatie betreft van de bestaande woningen en geen groen opnieuw wordt ingericht.

4.4.3 Alternatieve werkwijze

Om te blijven voldoen aan de duurzaamheids- en onderhoudseisen die gesteld worden in de huidige tijd is het noodzakelijk om onderhoud uit te voeren.

Bij de werkwijze worden daarnaast maatregelen genomen om doden en verwonden en onnodige verstoring te voorkomen. De gekozen werkwijzen brengen de gunstige staat van instandhouding niet in het geding en beperken de verstoring tot een minimum. De voorgestelde maatregelen zorgen voor het voldoen aan de zorgplicht en zorgvuldig handelen.

4.4.4 Alternatieve planning

De werkzaamheden voor groot onderhoud of renovatie zijn omvangrijk en nemen daarom vaak langere perioden in beslag. Bij sloop en nieuwbouw is dit uiteraard nog langer. Gezien de grote opgave en tijdsdruk die volgt vanuit het Energieakkoord, het tekort aan arbeidskrachten en het gebrek aan alternatieve werkzaamheden in minder geschikte perioden is het daarom niet altijd te voorkomen dat er zoveel mogelijk jaarrond en dus ook in kwetsbare periodes van gebouwbewonende soorten gewerkt moet worden. Daarbij is het ook efficiënter en voor de bewoners minder belastend om de werkzaamheden zoveel mogelijk tegelijkertijd of op zijn minst aansluitend uit te voeren. De werkzaamheden worden in overleg met de ecologische begeleider en de aannemer zodanig gepland dat er altijd ongeschikt gemaakt kan worden buiten de kwetsbare periodes van de verschillende gebouwbewonende soorten, hierdoor blijven de effecten op de soorten beperkt en wordt doden en verwonden in ieder geval voorkomen.

5 Effecten van de ingreep op flora en fauna

5.1 Effecten op korte termijn op beschermde soorten

De huismus en gewone dwergvleermuis zijn in het plangebied aangetroffen (tabel 5.1).

Tabel 5.1 Overzicht van aangetroffen soorten in het plangebied en de effecten van de werkzaamheden op de aangetroffen soorten.

Adres	Voorgenomen periode werkzaamheden	Verstorende werkzaamheden	Aangetroffen nesten of verblijfplaatsen	Locatie broedgelegenheid of verblijfplaatsen	Ecologisch effect van werkzaamheden
Van Anrooijsstraat 12	vanaf september 2026	Dakisolatie (binnendaks), vervangen kozijnen, gevelisolatie	1 nestlocatie huismus	Onder kantpannen bij nok	Verblijfplaats verdwijnt mogelijk door gevelisolatie
Van Anrooijsstraat 14	vanaf september 2026	Dakisolatie (binnendaks), vervangen kozijnen, gevelisolatie	1 nestlocatie huismus	Onder eerste rij dakpannen	Geen effecten
Van Anrooijsstraat 22	vanaf september 2026	Dakisolatie (binnendaks), vervangen kozijnen, gevelisolatie	1 nestlocatie huismus	Onder eerste rij dakpannen	Geen effecten
Van Anrooijsstraat 24	vanaf september 2026	Dakisolatie (binnendaks), vervangen kozijnen, gevelisolatie	1 paarverblijf gewone dwergvleermuis	Op hoek voor/zijgevel	Verblijfplaats verdwijnt door gevelisolatie

5.1.1 Huismus

Ooit was de huismus de meest algemene broedvogel van Nederland. De soort is de laatste decennia om onbekende redenen in aantal vrij hard achteruit gegaan. Begin jaren tachtig van de 20e eeuw begon de afname, die in de beginjaren negentig versnelde. Dit heeft geresulteerd in een landelijke afname van meer dan 50% van het aantal broedparen. Vermoedelijk is één van de oorzaken de afname van broedgelegenheid, onder andere door renovatie en isolatie van oude woningen, en dit in combinatie met een afgenomen voedselaanbod, minder dekking en een toename aan predatie. Ondanks dat de oppervlakte stedelijk gebied en het aantal huizen groter geworden is in Nederland, is de huismus in aantal afgenomen.

Doordat het isoleren van het dak van binnenuit wordt uitgevoerd, blijven de nestgelegenheden van de huismussen onder de eerste rij dakpannen behouden (dit geldt voor de nestlocaties aan de Van Anrooijsstraat 14 en 22). Voor wat betreft de gevelisolatie, is het mogelijk dat de spouwisolatie tot de kantpannen zal reiken. Als dit gebeurt, gaat de aangetroffen nestlocatie onder de kantpannen aan de Van Anrooijsstraat 12 mogelijk verloren. In het vervolg wordt aangenomen dat deze nestlocatie verloren gaat.

Huismussen zijn het gehele jaar in de omgeving van hun nestlocatie te vinden. Soms worden de nesten gebruikt om te slapen. De nesten worden meerdere jaren gebruikt, maar huismussen bouwen het gehele broedseizoen aan de nesten. Aantasting van een legsel wordt niet verwacht. Wanneer de werkzaamheden in het najaar plaatsvinden is het redelijkerwijs uitgesloten dat er nog eieren of jongen in de nesten aanwezig zijn. Omdat de ruimten onder de eerste rij dakpannen tijdens de werkzaamheden ongemoeid blijven en voldoende gelegenheid bieden voor vaste rust- of voortplantingsplaatsen, is het plaatsen van tijdelijke kasten voorafgaand aan de werkzaamheden niet nodig.

Maatregel: werkzaamheden buiten broedseizoen uitvoeren.

5.1.2 Gewone dwergvleermuis

Gewone dwergvleermuizen leven in netwerken van meerdere (lokale) populaties. De lokale populatie wordt gevormd door één of meerdere kraamkolonies, enkele niet-voortplantende groepen vrouwtjes en de mannetjes. Een kolonie gewone dwergvleermuizen bestaat uit de vrouwtjes die meerdere kraamverblijven gebruiken die elk enkele tientallen tot honderden vrouwtjes bevat. De netwerken van kraamgroepen zijn via de massawinterverblijfplaatsen aan elkaar verbonden. Het aantal dieren in een gebied is sterk afhankelijk van het voedselaanbod. Omdat de gewone dwergvleermuis een trage voortplanter is verloopt uitbreiding of herstel van een populatie niet snel.

Door de werkzaamheden zal er één zomer/paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis definitief verdwijnen. Vleermuizen maken gebruik van een netwerk van verblijfplaatsen waartussen ze regelmatig verhuizen. Een tijdelijk verlies van een zomer- of paarverblijfplaats van vleermuizen is over het algemeen in ecologisch opzicht daarom geen groot probleem. Om geen risico's te nemen ten aanzien van de planning van de werkzaamheden, worden voor de zomer- en paarverblijfplaatsen alternatieve tijdelijke verblijfplaatsen aangeboden. Ten aanzien van de zorgplicht is het van belang dat er met de renovatie van de bebouwing geen vleermuizen worden verwond of gedood. Daarom wordt de bebouwing vooraf ongeschikt gemaakt. Het ongeschikt maken van de bebouwing zal worden uitgevoerd in het actieve seizoen van vleermuizen, maar buiten de kwetsbare kraamperiode, en buiten het broedseizoen van de huismus, dat wil zeggen in de periode september tot en met oktober.

Maatregel: Aanbieden van in totaal vier alternatieve verblijfplaatsen voor één paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis.

Maatregel: Het ongeschikt maken van de bebouwing uitvoeren in het actieve seizoen (maar buiten de kwetsbare kraamperiode) van de gewone dwergvleermuis.

5.2 Effecten lange termijn op gunstige staat van instandhouding

5.2.1 Huismus

Daar waar daken worden vervangen verdwijnt over het algemeen de meeste broedgelegenheid voor huismussen. Vaak zullen nieuwe dakpannen strak aansluiten en daardoor niet toegankelijk zijn voor huismussen. Veelal wordt vogelschroot toegepast, zodat er geen toegang is vanaf de dakrand. Bovendien is op het isolatiemateriaal geen geschikte nestgelegenheid.

In het plangebied zijn drie nesten van huismussen aanwezig. Eén van deze nestlocaties bij de nok verdwijnt mogelijk door de voorgenomen gevelisolatie. Door het inbouwen van inbouwkasten in de gevels blijft deze functionaliteit behouden. Omdat bij dit project de dakisolatie van binnenuit plaatsvindt, blijven de twee andere twee nestlocaties ongemoeid, alsmede alle andere mogelijke nestlocaties onder de dakpannen boven de dakgoot. De staat van instandhouding is daarom niet in het geding, maar het is wel belangrijk dat er effectieve maatregelen getroffen worden om de populatie van huismussen in de toekomst duurzaam in stand te houden en mogelijk zelfs te verbeteren. Door het in metselen van zes gierzwaluwkasten, die ook geschikt zijn voor huismussen, blijft op de lange termijn de functionaliteit van de bebouwing voor huismussen behouden en wordt het plangebied mogelijk zelfs geschikter voor de huismus. Bovendien biedt deze maatregel in de toekomst mogelijkheden voor verbetering van de regionale populatie gierzwaluwen. Zowel de huismus als gierzwaluw zijn koloniebroeders, daarom wordt gekozen voor een ruime mitigatie van zes nieuwe nestgelegenheden voor de ene nestlocatie van huismus die mogelijk verloren gaat.

Maatregel: het inbouwen van in totaal zes gierzwaluwkasten.

5.2.2 Gewone dwergvleermuis

Het “natuurlijke” aanbod van verblijfplaatsen voor vleermuizen ligt onder druk. De aanwezigheid van één zomer/paarverblijfplaats van de meest algemene vleermuissoort van Nederland, de gewone dwergvleermuis, betreft een niet gevoelig gebruik van de soort. De werkzaamheden hebben daarom geen invloed op de staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis. Echter, omdat bij moderne bouwtechnieken er minder verblijfsmogelijkheden voor vleermuizen zijn, is het van belang dat er nieuwe permanente verblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis worden gecreëerd. Na afloop van de werkzaamheden dient de bebouwing daarom wederom geschikt te zijn als zomer- en paarverblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis. Daarom worden de te renoveren woningen geschikt gemaakt voor de gewone dwergvleermuis als zomer- en paarverblijfplaats. Hiervoor zullen er vier inbouwkasten in de gevel worden gemetseld.

Maatregel: in metselen van in totaal vier inmetselfkasten in de te renoveren bebouwing.

5.3 Schadelijke handelingen Omgevingswet

5.3.1 Huismus

De huismus valt onder het beschermingsregime van de Vogelrichtlijn ondergebracht in paragraaf 11.2.2 (Bal). Het is verboden de voortplantings- en rustplaatsen te beschadigen of te vernielen en de nesten mogen niet worden weggenomen.

Bij de renovatie van de bebouwing zijn er maatregelen nodig om de functionaliteit voor de soort te behouden. Hiermee wordt voorkomen dat de staat van instandhouding van de lokale populatie wordt aangetast. Omdat de nesten in principe het hele jaar gebruikt worden is er een omgevingsvergunning van artikel 11.37, lid 1 (Bal) benodigd voor het tijdelijke verlies van functionaliteit.

5.3.2 Gewone dwergvleermuis

Alle vleermuissoorten vallen onder het beschermingsregime van de Habitatrichtlijn en de conventie van Bonn, in de Omgevingswet ondergebracht in paragraaf 11.2.3 (Bal). De schadelijke handelingen die van toepassing zijn op de vleermuizen betreffen het opzettelijk verstoren, doden of vangen van de dieren en het beschadigen of vernielen van de rust- en voortplantingsplaatsen.

Bij de renovatie van de bebouwing is het niet te voorkomen dat wegnemen, vernielen of beschadigen optreedt, waardoor artikel 11.46, lid 1 (Bal) wordt overtreden. Door het treffen van maatregelen kan de functionaliteit voor de soort behouden blijven. Hiermee wordt overtreding van de Omgevingswet echter niet voorkomen en is een omgevingsvergunning noodzakelijk.

5.3.3 Wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn

De woningen op de onderzoekslocatie zijn slecht geïsoleerd en verkeren in matige bouwkundige staat met tocht en vocht als gevolg. Met de voorgenomen renovatie wordt een leefomgeving gerealiseerd die betere leefomstandigheden en woongenot creëren voor bewoners. De omgevingsvergunning voor de beschermde soorten onder de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn worden daarom aangevraagd in het belang van volksgezondheid en openbare veiligheid.

5.3.4 Wettelijk belang nationaal beschermde soorten

De werkzaamheden zijn locatiegebonden en eenmalig van aard. Ze vinden zodoende plaats in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling.

6 Te treffen maatregelen

6.1 Inleiding

De te nemen maatregelen zijn in te delen in de volgende vier stappen:

- alternatieve verblijfplaatsen aanbieden als tijdelijke opvang van het verlies van de potentiële verblijfplaatsen voor de periode tussen de ingreep en de realisatie van de nieuwe situatie;
- onderzoekslocatie voor de ingreep ongeschikt maken voor beschermde soorten;
- controle ronde(s) om afwezigheid beschermde soorten op moment van ingreep aan te tonen;
- in de nieuwe situatie duurzame verblijfsmogelijkheden voor beschermde soorten creëren.

6.2 Tijdelijke mitigatie

Huismus

Omdat de ruimten onder het dak tijdens de werkzaamheden ongemoeid blijven, behoudt de bebouwing op de onderzoekslocatie zijn functionaliteit als vaste voortplantings- en rustplaats voor de huismus. Daarom is tijdelijke mitigatie niet noodzakelijk.

Gewone dwergvleermuis

Voor het aanbieden van tijdelijke alternatieven, zullen minimaal zes maanden voor de werkzaamheden, vier tijdelijke vleermuiskasten voor elke aangetroffen zomer- of paarverblijfplaats worden opgehangen, binnen 200 meter van de huidige verblijfplaatsen. Omdat er in het plangebied één paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis aanwezig is, worden daarom in totaal vier tijdelijke vleermuiskasten geplaatst. In figuur 6.2 zijn de locaties van de tijdelijke kasten weergegeven. De vleermuiskasten zijn van het type VMT1 van Unitura (figuur 6.1) of vergelijkbaar. Ten tijde van het schrijven van dit plan zijn de definitieve locaties van de kasten nog niet bekend. In figuur 6.2 is een voorstel te vinden voor de locaties van de tijdelijke voorzieningen. De uiteindelijke locaties van de tijdelijke voorzieningen zullen worden opgenomen in het logboek. Dit logboek wordt na afronding van de werkzaamheden opgestuurd naar het bevoegd gezag.

Figuur 6.1
Unitura

Vleermuiskast VMT1 van

Figuur 6.2 Voorgestelde locaties van de tijdelijke voorzieningen in de directe omgeving van de planlocatie.

6.3 Zorgvuldig handelen en ongeschikt maken

Het broedseizoen van huismussen loopt globaal van 15 maart tot 1 september. Door de werkzaamheden tussen 1 september en half maart uit te voeren worden de werkzaamheden volledig buiten het broedseizoen van huismussen uitgevoerd.

Het ongeschikt maken voor vleermuizen wordt gerealiseerd door voorafgaand aan de renovatiewerkzaamheden alle potentiële invliegopeningen ongeschikt te maken middels het aanbrengen van rugvulling en exclusion flaps en het oplichten en indien nodig dichtzetten van loodslabben. Het ongeschikt maken dient uitgevoerd te worden in de actieve periode van vleermuizen, globaal lopend van 1 april tot 1 november, en bij een avondtemperatuur van minimaal 10°C. Ook moet het ongeschikt maken buiten de kwetsbare kraamperiode van vleermuizen, en buiten het broedseizoen voor de huismus. Daarom zal het ongeschikt maken van de bebouwing uitgevoerd worden tussen 1 september en 1 november. De exacte werkwijze wordt ter plaatse beoordeeld en begeleid door de ecologisch begeleider.

6.4 Controlerondes

Omdat het vleermuisonderzoek slechts een momentopname betreft en vleermuizen opportunistisch kunnen zijn ten aanzien van de keuze van hun verblijfplaats, wordt na afloop van het ongeschikt maken van de woningen een controleronde uitgevoerd. Hierbij wordt met behulp van batdetectors tijdens het uitvliegmoment gecontroleerd of er bij de bekende verblijfplaatsen en de directe omgeving ervan, uitvliegende vleermuizen aanwezig zijn. Indien noodzakelijk worden door de ecologisch begeleider, op basis van deze controleronde, aanvullende maatregelen voorgesteld.

6.5 Duurzame maatregelen in nieuwe situatie

Huismus

Omdat de daken op de planlocatie van binnenuit worden geïsoleerd, blijven de nestlocaties voor de huismus die zich in de onderste rij dakpannen boven de dakgoot bevinden ongemoeid. De huidige aanwezige potenties blijven dus grotendeels behouden. Alleen de nestlocaties die zich onder de kantpannen van een kopgevel bevinden gaan mogelijk verloren door spouwmuurisolatie. Om de functionaliteit van de planlocatie voor de huismus te versterken, worden zes permanente kasten ingebouwd van het type GZP2 van Unitura, of vergelijkbaar (zie figuur 6.3). Dit zijn gierzwaluwkasten die ook worden gebruikt door de huismus als nestlocatie. Door deze maatregel wordt ook de potentie voor de gierzwaluw op lange termijn versterkt. De inbouwkasten worden geplaatst aan de kopgevels, dichtbij het uiteinde van de dakgoten aan voor-en achtergevels. In geval van plaatsing aan de westgevel (Van Anrooystraat 34) moeten de inbouwkasten dicht onder het dakoverstek worden geplaatst, om oververhitting te voorkomen.

Vleermuizen

De te renoveren woningen op de planlocatie worden permanent geschikt gemaakt als zomer- en paarverblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis door het inbouwen van vier vleermuiskasten. De kasten die hiervoor toegepast worden zijn van het type VMPM1s (geschakeld) van Unitura, of vergelijkbaar (figuur 6.4). De exacte locaties van de inbouwkasten moeten nog worden afgestemd met de initiatiefnemer. Het inbouwen van de kasten zal onder ecologische begeleiding van een ter zake kundige plaatsvinden. In figuur 6.5 is aangegeven waar de inbouwkasten in de muur gemetseld kunnen worden. De foto's van de inbouwkasten zullen in het logboek worden vermeld en later aan het bevoegd gezag worden verstrekt.

Figuur 6.3 Inmetzelsteen type GZP2 van Unitura.

Figuur 6.4 Inbouwkast van het type VMPM1s, van Unitura.

Figuur 6.5 Locaties van de permanente voorzieningen in de toekomstige situatie.

In figuur 6.6 is een voorbeeld gegeven van hoe de permanente mitigatie in de kopgevel kan worden ingebouwd.

Figuur 6.6 Voorbeeld permanente mitigatie kopgevel Van Anrooijstraat 24. Rood=inbouwwleermuiskast; blauw=inbouwgiervaluwkast.

7 Samenvatting

Sweco heeft in opdracht van Bazalt Wonen een activiteitenplan opgesteld in het kader van de Omgevingswet, ten behoeve van de voorgenomen voorgenomen renovatiewerkzaamheden aan de Van Anrooijstraat in Zaltbommel.

De volgende onderzoeksvragen zijn beantwoord:

- Welke beschermde soorten zijn in het plangebied aanwezig?
 - De huismus en gewone dwergvleermuis.
- Welke functie heeft het plangebied voor de soorten?
 - Voor de huismus functioneert de locatie als nestlocatie, voor de gewone dwergvleermuis als paarverblijfplaats.
- Wat is de omvang en duurzame staat van instandhouding van de bij de ingreep betrokken populaties van beschermde soorten?
 - Voor de huismus zijn er drie nestlocaties, en voor de gewone dwergvleermuis één paarverblijfplaats.
- Blijft de functionaliteit van de rust- en voortplantingsplaatsen behouden?
 - De functionaliteit blijft behouden door het werken buiten de gevoelige perioden, het ongeschikt maken van de bebouwing voor de soorten voorafgaand aan de werkzaamheden en het (opnieuw) geschikt maken van de bebouwing na afloop van de werkzaamheden.
- Welke eigenschappen van het gebied moeten gemitigeerd of gecompenseerd worden?
 - Voor de gewone dwergvleermuis één paarverblijfplaats, en één nestlocatie van de huismus.
- Hoe groot wordt het succes van de te nemen maatregelen ingeschat?
 - De te treffen maatregelen zijn conform de, voor huismus (BIJ12, versie feb. 2023), gewone dwergvleermuis (BIJ12, versie april 2024) opgestelde kennisdocumenten, en zijn daarmee voldoende bewezen effectief.
- Welke maatregelen moeten getroffen worden om aan de zorgplicht te voldoen?
 - De woningen worden ongeschikt gemaakt buiten het broedseizoen van huismussen en in het actieve seizoen voor vleermuizen (maar buiten de kwetsbare kraamperiode) Dit is in de periode september-oktober. De werkzaamheden worden volledig uitgevoerd buiten het broedseizoen van de huismus. Alle kritische werkzaamheden worden onder ecologische begeleiding uitgevoerd en er wordt zorgvuldig gehandeld.
- Zijn er voor de streng beschermde soorten geen meer bevredigende oplossingen.
 - De voorgestelde aanpak betreft de meest bevredigde oplossing.
- Welk wettelijk belang is er waardoor de werkzaamheden moeten worden uitgevoerd?
 - De werkzaamheden worden uitgevoerd in het belang van volksgezondheid, en openbare veiligheid en ruimtelijke ontwikkeling.

Geraadpleegde bronnen

BIJ12 (2023a). Kennisdocument gierzwaluw. Opgehaald van <https://www.bij12.nl/kennisdocumenten/>.

BIJ12 (2023b). Kennisdocument huismus. Opgehaald van <https://www.bij12.nl/kennisdocumenten/>.

BIJ12 (2024a). Kennisdocument gewone dwergvleermuis. Opgehaald van <https://www.bij12.nl/kennisdocumenten/>.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus (24 maart 2025). Vleermuisprotocol 2021, geactualiseerd voor meervleermuis 20250324. Opgehaald van <https://www.netwerkgroenebureaus.nl/vleermuisprotocol-2021-geactualiseerd-voor-meervleermuis>.

Bijlage 1 Omgevingswet

Omgevingswet

AFDELING 2.6 BIJZONDERE TAKEN EN BEVOEGDHEDEN

§ 2.6.3 Bijzondere bevoegdheden natuur en landschap

Artikel 2.44 (aanwijzing natuurgebieden en landschappen)

1. Onze Minister voor Natuur en Stikstof wijst ter uitvoering van de Vogelrichtlijn of de Habitatrichtlijn Natura 2000-gebieden aan en stelt daarbij instandhoudingsdoelstellingen voor die gebieden vast.
2. Onze Minister voor Natuur en Stikstof kan ter uitvoering van de Vogelrichtlijn of de Habitatrichtlijn bijzondere nationale natuurgebieden aanwijzen en instandhoudingsdoelstellingen voor die gebieden vaststellen.
3. Onze Minister voor Natuur en Stikstof kan nationale parken aanwijzen.
4. Bij omgevingsverordening worden de gebieden aangewezen die behoren tot het natuurnetwerk Nederland.
5. Bij omgevingsverordening kunnen gebieden, met uitzondering van Natura 2000-gebieden of gebieden als bedoeld in het vierde lid, worden aangewezen als bijzondere provinciale natuurgebieden en bijzondere provinciale landschappen.

AFDELING 5.1 DE OMGEVINGSVERGUNNING

§ 5.1.1 Verbodsbepalingen

Artikel 5.1 (omgevingsvergunningplichtige activiteiten wet)

1. Het is verboden zonder omgevingsvergunning de volgende activiteiten te verrichten:
 - a. een afwijkkomgevingsplanactiviteit,
 - b. een rijksmonumentenactiviteit,
 - c. een ontgrondingsactiviteit,
 - d. een stortingsactiviteit op zee,
 - e. een Natura 2000-activiteit,
 - f. een jachtgeweeractiviteit,
 - g. een valkeniersactiviteit, tenzij het gaat om een bij algemene maatregel van bestuur aangewezen geval.
2. Het is verboden zonder omgevingsvergunning de volgende activiteiten te verrichten:
 - a. een bouwactiviteit,
 - b. een milieubelastende activiteit,
 - c. een lozingsactiviteit op:
 - 1°. een oppervlaktewaterlichaam,
 - 2°. een zuiveringstechnisch werk,
 - d. een wateronttrekkingsactiviteit,
 - e. een mijnbouwlocatieactiviteit,
 - f. een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot:
 - 1°. een weg,
 - 2°. een waterstaatswerk,
 - 3°. een luchthaven,
 - 4°. een hoofdspoorweg, lokale spoorweg of bijzondere spoorweg,
 - 5°. een installatie in een waterstaatswerk,

- g. een flora- en fauna-activiteit, voor zover het gaat om een bij algemene maatregel van bestuur aangewezen geval.

§ 5.1.2 Reikwijdte aanvraag omgevingsvergunning en aanwijzing bevoegd gezag

Artikel 5.7 (aanvraag los of gelijktijdig)

1. Een aanvraag om een omgevingsvergunning kan naar keuze van de aanvrager op een of meer activiteiten betrekking hebben.
2. Met het oog op een doelmatig waterbeheer wordt een omgevingsvergunning voor wateractiviteiten, in bij algemene maatregel van bestuur aangewezen gevallen, los aangevraagd van de omgevingsvergunning voor andere activiteiten als bedoeld in de artikelen 5.1 en 5.4.
3. Een omgevingsvergunning voor een activiteit waarbij de locatie van ondergeschikt belang is, wordt, in bij algemene maatregel van bestuur aangewezen gevallen, los aangevraagd van de omgevingsvergunning voor andere activiteiten.
4. Een omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit en een omgevingsvergunning voor een wateractiviteit, met uitzondering van een als wateractiviteit aan te merken beperkingengebiedactiviteit, worden gelijktijdig aangevraagd als:
 - a. die activiteiten betrekking hebben op dezelfde ippc-installatie, of
 - b. op die activiteiten de Seveso-richtlijn van toepassing is.
5. Dit artikel is van overeenkomstige toepassing op aanvragen om wijziging van de voorschriften van een omgevingsvergunning.

Besluit kwaliteit leefomgeving

AFDELING 7.3 INSTRUCTIEREGELS MET HET OOG OP NATUURBESCHERMING

§ 7.3.1 Natuurnetwerk Nederland

Artikel 7.6 (aanwijzing en begrenzing natuurnetwerk Nederland)

1. Bij omgevingsverordening worden de gebieden die het natuurnetwerk Nederland, bedoeld in artikel 2.44, vierde lid, van de wet, vormen, aangewezen en wordt de geometrische begrenzing daarvan vastgelegd.
2. De militaire terreinen OT De Haar, OT De Vlasakkers, OT Havelte West, OT Leusderheide, OT Marnewaard en OT Oirschotse Heide, genoemd in bijlage XIV, onder A, waarvan de geometrische begrenzing bij ministeriële regeling is vastgelegd, maken geen deel uit van het natuurnetwerk Nederland.

Artikel 7.8 (beschermingsregime)

1. Bij omgevingsverordening worden in het belang van de bescherming, instandhouding, verbetering en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van het natuurnetwerk Nederland regels gesteld over:
 - a. regels in omgevingsplannen als bedoeld in artikel 4.2, eerste lid, van de wet; en
 - b. projectbesluiten als bedoeld in artikel 2.23, eerste lid, aanhef en onder a, onder 4°, van de wet.
2. De regels verzekeren in ieder geval dat de kwaliteit en oppervlakte van het natuurnetwerk Nederland niet achteruitgaan, dat de samenhang tussen de gebieden van het natuurnetwerk wordt behouden en dat, als binnen het natuurnetwerk activiteiten worden toegelaten die nadelige gevolgen kunnen hebben voor de wezenlijke kenmerken of waarden van het natuurnetwerk, deze gevolgen tijdig worden gecompenseerd, zodanig dat de kwaliteit, oppervlakte en samenhang van het natuurnetwerk behouden blijven.
3. Over militaire terreinen en terreinen met een militair object als bedoeld in artikel 5.150, eerste lid, binnen het natuurnetwerk Nederland worden bij omgevingsverordening alleen regels gesteld die verzekeren dat

tijdige compensatie plaatsvindt van de nadelige gevolgen voor het natuurnetwerk door terreinverharding en bouwactiviteiten op die terreinen.

Besluit activiteiten leefomgeving

AFDELING 11.1 ACTIVITEITEN MET MOGELIJKE GEVOLGEN VOOR NATURA 2000-GEBIEDEN OF BIJZONDERE NATIONALE NATUURGEBIEDEN

§ 11.1.1 Algemeen

Artikel 11.6 (specifieke zorgplicht)

1. Degene die een activiteit als bedoeld in artikel 11.1, eerste lid, verricht en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor het belang, bedoeld in artikel 11.2, is verplicht:

- a. alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen;
- b. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken; en
- c. als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege te laten voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd.

2. De plicht, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat:

- a. voorafgaand aan het verrichten van activiteiten in, of in de directe nabijheid van een Natura 2000-gebied of een bijzonder nationaal natuurgebied kennis wordt genomen van de informatie in het aanwijzingsbesluit van het gebied over de leefgebieden voor vogelsoorten, natuurlijke habitats en habitats van soorten waarvoor het gebied is aangewezen en de daarvoor geldende instandhoudingsdoelstellingen;
- b. wordt nagegaan of op voorhand op grond van objectieve gegevens verslechterende of significant verstorende gevolgen kunnen worden uitgesloten;
- c. als die gevolgen niet kunnen worden uitgesloten: wordt nagegaan welke gevolgen de activiteit kan hebben voor de leefgebieden, natuurlijke habitats en habitats van soorten, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen;
- d. alle passende preventieve maatregelen worden getroffen om verslechterende of significant verstorende gevolgen, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen, voor het betrokken gebied te voorkomen;
- e. tijdens en na het verrichten van de activiteit wordt nagegaan of de getroffen maatregelen de beoogde effecten hebben; en
- f. het verrichten van de activiteit wordt gestaakt, of, als staken van de activiteit redelijkerwijs niet meer mogelijk is, passende herstelmaatregelen worden getroffen als zich, ondanks de getroffen maatregelen, verslechterende of significant verstorende gevolgen voordoen voor de leefgebieden, natuurlijke habitats of habitats van soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

AFDELING 11.2 ACTIVITEITEN MET BETREKKING TOT DIEREN OF PLANTEN IN HET WILD

§ 11.2.1 Algemeen

Artikel 11.27 (specifieke zorgplicht)

1. Degene die een flora- en fauna-activiteit of een activiteit als bedoeld in artikel 11.22, eerste lid, onder b tot en met g, verricht en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor de belangen, bedoeld in artikel 11.23, is verplicht:

- a. alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen;
- b. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken; en
- c. als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege te laten voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd.

2. Voor flora- en fauna-activiteiten houdt deze plicht in ieder geval in dat:

- a. voorafgaand aan het verrichten van de activiteit wordt nagegaan of er aanwijzingen zijn van de aanwezigheid op de locatie waar de activiteit wordt verricht of in de directe nabijheid van die locatie van:
 - 1°. van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten, genoemd in bijlage I bij de vogelrichtlijn, en niet in die bijlage genoemde, geregeld in Nederland voorkomende trekvogelsoorten als bedoeld in artikel 4, tweede lid, van die richtlijn;
 - 2°. van nature in Nederland in het wild levende dieren of planten van soorten, genoemd in de bijlagen II, IV en V bij de habitatrichtlijn;
 - 3°. dieren of planten van soorten, genoemd in bijlage IX of in de rode lijsten, bedoeld in artikel 2.19, vijfde lid, onder a, onder 3°, van de wet; en
 - 4°. voor die soorten belangrijke leefgebieden of natuurlijke habitats;
- b. als deze aanwijzingen er zijn: wordt vastgesteld of op voorhand op grond van objectieve gegevens nadelige gevolgen kunnen worden uitgesloten voor dieren van die soorten, hun nesten, hun foerageerplaatsen, hun voortplantingsplaatsen, hun rustplaatsen en hun eieren, of voor planten van die soorten;
- c. als die gevolgen niet kunnen worden uitgesloten: wordt nagegaan welke gevolgen de activiteit kan hebben voor dieren van die soorten, hun nesten, hun foerageerplaatsen, hun voortplantingsplaatsen, hun rustplaatsen en hun eieren, of voor planten van die soorten;
- d. alle passende preventieve maatregelen worden getroffen om die nadelige gevolgen te voorkomen;
- e. tijdens en na het verrichten van de activiteit wordt nagegaan of de getroffen maatregelen de beoogde effecten hebben; en
- f. het verrichten van de activiteit wordt gestaakt als de nadelige gevolgen toch niet worden voorkomen, of, als staken van de activiteit redelijkerwijs niet meer mogelijk is, passende herstelmaatregelen worden getroffen.

3. Voor de uitoefening van de jacht en activiteiten om populaties van in het wild levende dieren te beheren of om schade door dieren te bestrijden houdt deze plicht in ieder geval in, dat een ieder die een in het wild levend dier doodt of vangt voorkomt dat het dier onnodig lijdt.

Artikel 11.28 (voorkomen onnodig lijden van dieren)

Een ieder die een in het wild levend dier doodt of vangt, voorkomt dat het dier onnodig lijdt.

§ 11.2.3 Flora- en fauna-activiteiten: omgevingsvergunning soorten habitatrichtlijn

Artikel 11.46 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen soorten habitatrichtlijn: schadelijke handelingen)

1. Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten, geldt voor:

- a. het in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk doden of opzettelijk vangen van in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onder a, bij de habitatrichtlijn, bijlage II bij het verdrag van Bern of bijlage I bij het verdrag van Bonn;
- b. het opzettelijk verstoren van dieren als bedoeld onder a;
- c. het in de natuur opzettelijk vernielen of rapen van eieren van dieren als bedoeld onder a;

- d. het beschadigen of vernielen van de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld onder a; en
- e. het opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onder b, bij de habitatrichtlijn of bijlage I bij het verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied.

2. Het verbod geldt niet als:

- a. het verrichten van de activiteit op grond van een andere wet is toegestaan en is voldaan aan artikel 16, eerste lid, van de habitatrichtlijn; of
- b. de activiteit uitvoering geeft aan:
 - 1°. een instandhoudingsmaatregel als bedoeld in de artikelen 3, eerste lid en tweede lid, onder b, c en d, en 4, eerste lid, eerste zin, en tweede lid, van de vogelrichtlijn of artikel 6, eerste lid, van de habitatrichtlijn; of
 - 2°. een passende maatregel als bedoeld in artikel 6, tweede lid, van de habitatrichtlijn.

3. Onder de soorten, bedoeld in het eerste lid, onder a, worden niet begrepen de soorten, bedoeld in artikel 1 van de vogelrichtlijn.

§ 11.2.4 Flora- en fauna-activiteiten: omgevingsvergunning andere soorten

Artikel 11.54 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen andere soorten: schadelijke handelingen)

1. Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten, geldt voor:

- a. het opzettelijk doden of vangen van in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder A;
- b. het opzettelijk beschadigen of vernielen van de vaste voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren als bedoeld onder a; en
- c. het opzettelijk in hun natuurlijke verspreidingsgebied plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van vaatplanten van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder B.

2. Het verbod geldt niet als:

- a. het gaat om het doden of vangen van de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis, of om het beschadigen of vernielen van hun vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen, voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden;
- b. het verrichten van de activiteit op grond van een andere wet is toegestaan en is voldaan aan de eisen die zijn opgenomen artikel 8.74I van het Besluit kwaliteit leefomgeving; of
- c. de activiteit deel uitmaakt van:
 - 1°. een instandhoudingsmaatregel als bedoeld in de artikelen 3, eerste lid en tweede lid, onder b, c en d, en 4, eerste lid, eerste zin, en tweede lid, van de vogelrichtlijn of artikel 6, eerste lid, van de habitatrichtlijn; of
 - 2°. een passende maatregel als bedoeld in artikel 6, tweede lid, van de habitatrichtlijn.